

ménnyel tanították meg a helyesírást. Rámutat arra, hogy nincs abszolút mérték, mely életkorú gyermektől milyen helyesírási fokozat követelhető meg, holott nyilvánvaló, hogy nem lehet korlát nélküli tökéletes helyesírást várni bármely korú gyermektől. A helyesírás tanításában és gyakorlásában tekintettel kell lenni a látási, hallási és mozgási típuskora.

Az Orsz. Középiszk. Tanáregyesületi Közlöny 1935. május havi számából kiemelendő *dr. Márkus Györgynek* a fiúközépiskolák I. osztályában életbeléptetett osztályfőnöki órákról való első félévi beszámolója. Ezt az órát látja a cikkíró az elemi és középiszkola közötti nehéz átmenet áthidalójának. Hasznossága és szükségessége annyira nyilvánvalóvá lett, hogy kívánatossá teszi a felsőbb osztályokba való bevezetését is. *Szabó Pál dr.* „A nemzetiségi kérdés a középiszkolai tanításban“ címen írt igen megszívlelendő dolgokat. (mgy.)

A Pedagógiai Szeminárium 1935. évi 5. számának kiemelkedőbb cikkei: *Dr. Sár mándi Sándor*: Gyermekvédelmi teendők a nemzeti munkaterv alapján; *Dr. Zuckermann Ferenc*: Gazdasági alapismeretek (közgazdaságtani, pontokba foglalt igen jól szerkesztett és hasznos ismeretek gyűjteménye); *Nyáry László*: Az ősmagyarok műveltsége és *Sterió Leonidas*: Az olasz nevelés a premilitarizáció buvkörében. (mgy.)

„**La psychologie et la vie**“ (Lélektan és Élet) c. kitűnő francia gyakorlati lélektani folyóirat 1935. januári száma a gyermekek pályaválasztásával foglalkozik. *Dugas* e kérdéssel kapcsolatban az akarat neveléséről („felszereléséről“) utillage) ír. A pályaválasztás korán történjék, bölcs tanácsok alapján. A pályaválasztás egyéni indítékai között hangsúlyozza a pszichoanalitikus iskolától kiemelt motívumoknak: a szublimációnak, az utánzásnak (és identifikációnak) és a kompenzációnak fontosságát. — *Rodriguez* cikke előtérbe helyezi az embernevelést, a túlzott specialistaságra való neveléssel és szakképzéssel szemben: az általános műveltség adja a legjobb alapot a pályaválasztás számára. „Tanuljunk meg jól gondolkozni“ (apprenons à bien penser) hangzik a szerző karteziánus szellemű tanácsa, ez a technikai alkalmasságok legjobb vezető elve is. — A francia szellemi életben nagy jelentősége szokott lenni, ha az egyik párizsi középiszkola *Alain* álnév alatt rejtőző filozófia-tanára epigrammaszerű rövidegességgel nyilatkozik valamely korszerű kérdéstről. Folyóiratunkban is találunk egy ilyen „propos d'Alain“-t a pályaválasztásra vonatkozólag. *Alain* nem tulajdonít túlnagy fontosságot a pályaválasztás kérdésének, — *ha a lényeges hibákat elkerüljük*. A pályák két nagy osztályát látja megkülönböztetendőnek: azokét, akik szeretnek „kormányozni“ s azokét, akik kedvvel „fabrikálnak valamit“. Az egyik csoport jól tud bánni az emberekkel, kivívja beleegyezésüket, és uralkodik rajtuk; a másik csoport a dolgok szavát lesi el s követi törvényeiket. Erre a két nagy osztályra különül el a pályaválasztó emberiség; a baj ott kezdődik, ha a szerepek felcserélődnek. Az oktatásban *Alain* sem híve a korai szakművelődésnek; sőt van egy meglepő tanácsa is: a fejlődő növendék gyakorolja magát oly irányban is, merre érdeklődése, hajlama nem vonzza; így emelkedik az ember a fölé,

amit tesz, s lélekkel teszi, amit választott. — *A szülők feladatait fejtegeti Fontégne*: sok szülő nem ismeri gyermeke lelkét, még kevésbé a választható pályákat; *Hourdel* és *Massonourssel* felhívják a figyelmet a Párizsban 1928. óta működő s az egyetem vezetése alatt álló *Pályaválasztási Tanácsadó Intézetre*; *Drabovitch* az egyéniségvizsgálásokat ajánlja: „Faites-vous dessiner votre profil mental“; *Loriod* is az egyéni képességek felismeréséről értekezik és különösen értékesnek tartja a gyermekek *játékaiból* vonható következtetéseket érdeklődésük és hajlamaik irányára vonatkozóan; *Cornélissen* pedig példákat hoz fel, miképpen lehet már a gyermekkorban felismerni egyes *típusokat* (az ingyene, a makacs, az árulkodó, a lelkiismeretes, a szórakozott, hanyag gyermek stb.), melyeket ellenőrizhetünk és kiegészíthetünk a teszt-vizsgálatokkal. Ugyanezen folyóirat *februári száma* az *akaratneveléssel* foglalkozik. Kérdésfeltevése ez: „Hogyan jutunk gyors és határozott akaráshoz?“ A szerzők általában az *erkölcsös önuralomban* látják az akaratkifejlesztés végső célját. Az akarás fogyatékoságának lélektani okait *Bischler* az alanyban magában keresi: az önismeret hiányában (ha egyéniségünk számára elérhetetlen célokat tűzünk magunk elé), vagy legmélyebb pszichés rétegeinkből eredő elégtelenség- (esetleg bűn-) tudatban, mely a múltban elkövetett bűneink s hibáink eredményeképp mint „ellenakarát“ jelentkezik bennünk; az igazi akarás mindig küzdelem, harc az alsóbbrendűség ellen s helyes eredménye az önuralom öszhangos békéje. — *A gyors és biztos elhatározó képesség* *Gauthier* szerint látszólag egymással ellentétes határozományokat rejt magában. Mégis úgy találja, a gyakorlatban a gyorsaság és biztosság egyesülhetnek: az ítélet biztosságát előzetes gyakorlással: az emlékezés hűségének és az értelem precíz működtetésének gyakorlásával készítjük elő. A gyorsaság viszont lényegesen akaratí elemé az elhatározásnak. Itt az a fontos, hogy gyakoroljuk magunkat a kellő pillanat kiválasztásában, mely középponton áll az elhamarkodottság és a halogatás között. (A halogatás a teljes biztonságérzetre berendezkedő „geometriai“ értelem szüleménye: óvakodni kell túlságos uralmától, mondja cikkében ugyanitt *Baudoin*). Az akarás a kellő pillanatban: gátlás, — a hosszúra nyúló reflexiók fonalának elvágása, és az automatizmusok felszabeditása. Ebben mindig marad egy kockázatos rész; a jelszó tehát: „kompromisszum és mértéktartás“. — *Bretèche* a fentebbiekkel logikus kapcsolatban a biztosságérzés veszélyeiről szól, *Cornélissen* pedig hangsúlyozza a döntésre, elhatározásra való önnevelésnek fontosságát. — Ujabb mozzanatot emel ki az akarás lélektanából *Aurel*: „nons pouvons“, — fel kell ébreszteni magunkban annak tudatát, hogy bizonyosan *megtehetjük* azt, amit meg kell tennünk. Az akaratgimnasztika segítő elvei: „ne szalaszd el a kedvező alkalmat“, „sietessük cselekvéseink ritmusát“, „rázzuk le álmodozó szokásainkat, melyek meggátolnak a gyors cselekvésben“, „keltsük fel érdekeink, helyes szenvedélyeink impulzusait“, sőt: „megteszem ezt, vagy azt épen azért, mert nem vagyok rá képes“. (*Doré* viszont azt ajánlja, hogy csak olyasmire fogjunk hozzá, amihez érezzük, hogy van erőnk. E két álláspont között nincs ellentmondás!) Ezt az akaratgimnasztikát ajánlja *Mandeville* is, mikor szabályul adja, hogy szoktassuk magunkat rá a *kezdeményezésre*. — Külön cikk szól a *határozottságról*, mint katonai erényről (*Vignes-Rouges*); kellékei: bátorság, energikusság, megrendíthetetlen kötelességérzés. — Az akarásfolyamat titkainak egyikét leplezi le *Martineau* cikke, mely *James* elméletéhez nyúl

vissza s az akarás titkát a *koncentrált* erős, önkéntes figyelemben látja. Ehhez a magasabbrendű ember eljuthat sok gondolkozás után is, de a kevésbé magasrendűek minél „naivabbak“, reflektálatlanabbak, annál inkább érhetik el a koncentrált figyelem fokát; „az a képzet dönti el akaratumkat, mely leköti figyelmünket“ (W. James). — *Masson-Oursel* felhívja a figyelmet az egyik akaratbetegsége: a *skrupulozitásra*. Nem szabad félni a nehézségektől, mondja, mert akkor legyőznek bennünket! Nézzünk szembe velük félelem nélkül, azzal a meggyőződéssel, hogy ki kell lábálnunk a nehézségek hínárjából s mert *kell*, tehát sikerülni is fog! — Az utolsó cikk *Delacroix* elméletét vonultatja fel: az elhatározás, sem az értelem, sem az akarás munkájából nem áll elő egyedül, hanem a *teljes személyiségünk* súlyának odavetéséből valamely választható lehetőséghez. Az tud igazán akarni, aki igazi, teljes személyiség, vagyis akinek van egy eszménye, melynek szolgálatában áll, melynek kedvéért egyre jobban egységesíti önmagát. — A *márciusi számban* az *alkotás* lélektani elemzésével és feltételeinek megállapításával foglalkoznak a folyóirat szerzői („Apprenons à créer“). Általában nem mutatnak különösen érdeklő új, mozzanatra, hangsúlyozzák a *tudattalan* lelki élet, az előkészítő gondolkodás és ötletnek, az alkotó munkához szükséges szellemi-pszichés mozgékonyiságnak, a lelki *egyensúly* könnyű bomlásának és visszaállásának nagy jelentőségét, az *érzetem* inspiráló és impulzus-adó szerepét, az alkotók *típusait* (a tervet „logikusan kidolgozók“ és az ihletre támaszkodók“), elemzik az *invenciót*, stb. *Alain* rámutat a *szokás* és *utánzás* hátráltató jellegére az újat teremtő alkotásban; „alkotni, mondja, annyit jelent, mint elfordulni a szokványos megoldásoktól s egyenesen a dolgok lényegéhez, természetéhez fordulni“. *Nicolle* kiemeli a fantázia nevelésének fontosságát; az alkotó munkások nevelődését meggátolja a túlzóan uniformizáló nevelés. — „*Hogyan lehet jól és olcsón dolgozni?*“ e kérdésre felelnek az áprilisi füzetben az írók. Szellemi munkánál, a tárgyat jól felfogni (lényegismeret) az anyagot áttekinteni, (differenciálás), majd egybefoglalni (szintézis,) mégpedig egytetemesítésre törekedve, — ez a jó módszer (*Montmasson*). A gyors munkásság nem azonos az izgatott, *ideges*, kapkodó munkával (*Bretèche*); kell hozzá *érdekeltség* és *energia* (*Aurel*); a *jó kezdet*, ha lassú is, nagyon fontos (*Didier*); az okok keresése, az okszerű belátás a teendőbe meggyorsítja a munkát és átvihetővé teszi az ügyességet más terekre is, (*Drabowitch*); meg kell őriznünk mozgásos mechanizmusaink frissességét (*Caulaud*). Több cikk az egyes munkaterületeken kifejthető munkatevékenységekre tesz megjegyzéseket. Figyelemreméltó a *női munka értékeléséről* szóló elmefuttatás, mely a nők ismeretes lélektani értékeit veszi alapul (*Sauge*) és a *vizsgákra való előkészületre* tanácsokkal szolgáló cikk (*Masson-Oursel*). Ez utóbbi a helyes időbeosztásnak, az írás- és szóbeli vizsgálatokon megőrzendő nyugodtságnak, a tudásunkban való bizalomnak és biztonságnak önneveléssel való elérésére nyújt megszívlelendő tanácsokat.

(V. H.)

Die Arbeitsschule 49. évf. 3. szám.

Fontosabb cikkei: V. Hertlein egy egész délelőttöt kitöltő munkát, ill. tanítást közöl a kertészeti ismeretek köréből. A reggel 7 órakor gyülekező szakiskolai (Berufsschule) II. oszt. tanulók a tanító vezetésével legelőször körüljárják az iskolakertet. Sétájuk közben megfigyelik a növények fejlődését, a